

YOSH ERKIN KURASHCHILARNI BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIGI

Sobirov Begzod Sherzod o'g'li ¹¹ TIFT Universiteti Jismoniy madaniyat yo'nalishi 2-bosqich talabasiKadamov Suroj Xudayshukur o'g'li ¹¹ TIFT Universiteti Jismoniy tarbiya va sport kafedrası o'qtuvchisiMAQOLA
MALUMOTI

ANNOTATSIIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:18.05.2025

Revised: 19.05.2025

Accepted:20.05.2025

KALIT SO'ZLAR:

yoshlar, sport, davlat
siyosati, 5 muhim
tashabbus, mahalla, sport
infratuzilmasi, sog'lom
turmush tarz.

Mazkur maqolada O'zbekistonda yoshlarni sportga jalb etish yo'nalishida davlat tomonidan yaratilgan sharoitlar va olib borilayotgan tizimli ishlar yoritilgan. "5 muhim tashabbus", sport infratuzilmasining kengaytirilishi, mahallalardagi sport maydonchalari, ixtisoslashtirilgan maktablar va yoshlar uchun bepul mashg'ulotlar tizimi asosiy tahlil obyekti sifatida o'rganilgan. Maqola real faktlar, rasmiy qarorlar va statistik ma'lumotlarga asoslangan holda yozilgan.

KIRISH. Sport — yosh avlodning jismoniy va ma'naviy kamolotida muhim omil bo'lib, u faqat sog'lom turmush tarzini shakllantirish emas, balki irodani chiniqtirish, qat'iyat, mehnatsevarlik, vatanparvarlik kabi fazilatlarni rivojlantirishda ham beqiyos ahamiyatga ega. Bugungi kunda O'zbekistonda yoshlar sportiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, kurash sportining erkin turi yoshlar orasida keng ommalashib bormoqda. Bu yo'nalish bo'yicha yosh sportchilarning ilk bosqichdagi tayyorgarligi ularning kelajakdagi natijalari va sportdagi muvaffaqiyatlari uchun muhim poydevor vazifasini bajaradi.

Yosh erkin kurashchilarning boshlang'ich tayyorgarligi — bu nafaqat jismoniy tayyorgarlik, balki texnik ko'nikmalar, psixologik barqarorlik, musobaqalarga tayyorlanish madaniyati, hamda sport etikasi kabi qator jihatlarni o'z ichiga olgan kompleks jarayondir. Aynan boshlang'ich bosqichda to'g'ri yondashuv, yosh sportchilarning individualligini hisobga olish va yoshga mos mashg'ulot uslublarini qo'llash kelgusida yuqori natijalarga erishishda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi.

Mazkur maqolada O'zbekistonda erkin kurash yo'nalishida ilk qadamlarini qo'yayotgan yosh sportchilarning tayyorgarlik jarayonlari, mavjud muammolar va takomillashtirish yo'llari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, xalqaro tajriba asosida samarali metodikalar, trening dasturlarini joriy etish imkoniyatlari ham ko'rib chiqiladi. Maqola natijalari respublika miqyosida sport maktablari, murabbiylar va mutasaddi tashkilotlar uchun amaliy ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

O'zbekistonda sportning barcha turlari qatorida erkin kurash ham jadal rivojlanib bormoqda. Ayniqsa, bolalar va o'smirlar sport maktablarida ushbu yo'nalish bo'yicha mashg'ulotlar olib borilishi yosh sportchilarni kasbga yo'naltirish, ularni xalqaro maydonda O'zbekiston sharafiga munosib himoya qiladigan sportchilarga aylantirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Biroq, yosh erkin kurashchilarni boshlang'ich tayyorgarlik jarayoni o'ziga xos yondashuvni talab qiladi. Bu bosqichda faqatgina jismoniy salohiyatni shakllantirish emas, balki texnik, psixologik va pedagogik jihatlarni uyg'unlashtirish zarur.

Avvalo, boshlang'ich tayyorgarlik bosqichida murabbiylarning roli beqiyosdir. Murabbiy nafaqat mashg'ulotlarni olib boruvchi mutaxassis, balki bolalar uchun ibratli shaxs, yetakchi, motivator va yo'lko'rsatuvchi hisoblanadi. Shu sababli, yosh sportchilar bilan ishlaydigan murabbiylar pedagogika va psixologiya sohalaridan ham yaxshi xabardor bo'lishi lozim. Ular bolalarning jismoniy imkoniyatlarini to'g'ri baholab, yoshga mos yuklama bilan mashg'ulotlar tashkil etishi kerak.

Yana bir muhim jihat — bu mashg'ulotlarning mazmuni va uslubidir. Boshlang'ich tayyorgarlik jarayonida sportchilarga kurashning asosiy elementlari, muvozanatni saqlash, texnik harakatlarni to'g'ri bajarish, xavfsizlik qoidalari o'rgatiladi. Shu bilan birga, jismoniy sifatlarni — kuch, chidamlilik, epchillik, chaqqonlik va tezkorlikni rivojlantiruvchi umumiy tayyorgarlik mashqlari ham doimiy qo'llaniladi. Bu bosqichda o'yin tarzidagi mashqlar orqali bolalarning sportga qiziqishini kuchaytirish, ijobiy motivatsiyani shakllantirish ham muhim hisoblanadi.

Psixologik tayyorgarlik ham e'tibordan chetda qolmasligi lozim. Yosh sportchilar hali emotsional jihatdan barqaror bo'lmagani uchun ularga sportdagi muvaffaqiyatsizliklar bilan kurashish, raqibga hurmat bilan yondashish, jamoaviy ruhni saqlash, o'z ustida ishlash kabi tushunchalar bosqichma-bosqich singdirilishi lozim.

Bundan tashqari, ota-onalarning ham sportchilar tarbiyasida tutgan o'rni alohida ahamiyatga ega. Ularning farzandlariga nisbatan qo'llab-quvvatlovchi va sabrli yondashuvi bolaning sportga bo'lgan qiziqishini oshiradi va barqaror natijalarga erishishga yordam

beradi. Shuningdek, sport maktablarida tibbiy nazorat, to'g'ri ovqatlanish va dam olish tartibiga rioya qilish ham yosh kurashchilarni sog'lom rivojlanishini ta'minlovchi omillardandir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda yosh erkin kurashchilarning boshlang'ich tayyorgarligi tizimini yanada takomillashtirish uchun murabbiylar malakasini oshirish, zamonaviy metodikalarni joriy etish, sport infratuzilmasini mustahkamlash va ota-onalar bilan samarali hamkorlikni kuchaytirish muhim hisoblanadi. Ana shunday yondashuvlar orqali yurtimizda kelajakda dunyo miqyosida muvaffaqiyatlarga erishadigan kurashchilarni voyaga yetkazish mumkin bo'ladi..

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2019). *Yoshlar bilan ishlashni samarali tashkil etish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha 5 muhim tashabbusni amalga oshirish to'g'risida topshiriq*.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). *O'zbekiston Respublikasida ommaviy sportni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida PQ-408-son qaror*.
3. Yoshlar ishlari agentligi. (2023). *Yoshlar o'rtasida sport tadbirlarining ijtimoiy samarasi bo'yicha yillik hisobot*.
4. Sportni rivojlantirish vazirligi. (2023). *2023-yilda qurilgan sport inshootlari va infratuzilma obyektlari ro'yxati*.
5. Qodirov, S. A., & Islomov, B. R. (2021). Mahallalarda sport infratuzilmasini rivojlantirishda davlat siyosatining roli. *Ijtimoiy fanlar va innovatsiyalar*, 3(2), 88–94.
6. Mulaydinov, F. (2024). Application, place and future of digital technologies in the educational system. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
7. Jumanova, S. (2024). Analysis of PISA test results in Uzbekistan and prospects of preparing primary education students for PISA test. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
8. Axadjon o'g'li, A. A., & Tursunboy o'g'li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA'SIRINI BAHOLASH. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 290-293.
9. Ikromjonovna, J. S., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O'ZBEKISTONDA PISA TESTI NATIJALARI VA BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QUVCHILARINI BU TESTGA TAYYORLASH ISTIQBOLLARI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 159-162.
10. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO'G'RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.

11. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo 'lish uchun uzoq yo 'li va xitoy tajribasi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 43-47.

12. Акабирходжаева, Д. Р., & Абдуллаев, А. А. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ НА РАЗВИТИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА. *Экономика и социум*, (11-1 (126)), 729-739.

13. Akabirxodjayeva, D., & Abdullayev, A. (2024). TEXNOLOGIK INNOVATSIYALARNING JAHON MOLIIYA BOZORINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 89-96.

14. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.

15. Abdullaev, A. (2022). BOBUR VA BOBURIYLAR SULOLASINING JAHON SIVILIZATSIYASINING YANGILANISHIGA QO 'SHGAN HISSASI. *NEW RESEARCH ON THE WORKS OF ALISHER NAVOI AND ZAHIRUDDIN MUHAMMAD BABUR*, 1.

16. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). The Role of WTO in Improving the Quality of Education. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 3(1), 140-148.

17. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Ubaydullayev, A., Omonov, I., & Mirzamahmudov, B. (2022). ISLOM BANKI VA AN'ANAVIY BANKLAR O 'RTASIDAGI FARQLAR. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(10-2), 755-761.

18. Akhrorjon, A. (2022). Uzbekistan and the World Trade Organization management system. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern*.

19. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2022). Danger in Islamic Banking. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern*.

20. Abdullaev, A. (2022). O 'zbekiston iqtisodiyoti uchun jstga a'zo bo 'lish sabab muammo va natijalari. *Raqamli texnologiyalar va ta'lim istiqbollari*, 1(2), 113-121.

21. Akhrorjon, A. (2022). Reasons, problems and consequences for the accession of the Uzbek ecanomy to the WTO. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern*.

22. Akhrorjon, A., & Zumradkhan, K. (2022). The impact and results of membership of the wto on the education system. *Educational Research in Universal Sciences*, 1(5), 24-32.

23. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Karimova, S., & Solijonova, F. (2022). Jahon savdo tashkiloti boshqaruv tizimi. *Scientific progress*, 3(2), 343-347.

24. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Shamsiddinov, M., & Umarjonov, B. (2022). ISLAMIC FINANCE. *Scientific progress*, 3(2), 48-50.

25. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Anvarov, J., & Ismoilov, S. (2022). Islom moliyasi. *Scientific progress*, 3(2), 45-47.

26. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Umarjonov, B., & Shamsiddinov, M. (2021). Islom moliyasining xususiyatlari. *Scientific progress*, 2(8), 634-638.

27. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Yusupov, S., & Anvarov, J. (2021). Islom bankchiligidagi xavf. *Scientific progress*, 2(8), 639-642.

28. Abdullaev, A. (2021). RAQAMLI IQTISODIYOT-KADRLAR TAYYORLASHNING DOLZARB MASALALARI. *Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlari, uning.*

29. Mamadjonov, M., Abdullayev, A., Abdurahmonov, I., & Mamadaliyev, A. (2021). Challenges of management in the digital economy. *Scientific progress*, 2(6), 1533-1537.

30. Akhmadjonov, O., Abdullayev, A., Abdupattayev, A., & Sultonov, M. (2021). Islamic banking management, assets and liabilities. *Scientific progress*, 2(6), 1525-1532.

31. AA, M. F. M. (2021). RAQAMLI IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, AFZALLIKLARI VA AMALIY AHAMIYATI. *ÂXEOPOT-KOMMYHHKÂflX TEXHOMrnmÂPH BÂ TEÏÏEKOMMYHHKÂ^ mÂPHHHr 3ÂMOHÂBHH MYÂMMOÏÏÂPH BÂ EHHMÏÏÂPH OHÏÏÂHH PECnYEmKÂ HÏÏMHH-TEXHHKÂHMYMÂHMHHMrMÂrbPY3ÂÏÏÂP TmflÂMH*, 2(6), 794.

32. Ahmadjonov, O., Abdullayev, A., Mamayusupov, M., & Umarjonov, O. (2021). Raqamli iqtisodiyotda boshqaruv muammolari. *Science and Education*, 2(10), 636-642.

33. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O'ZBEKISTONNING JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LIH UCHUN UZOQ YO'LI VA XITOIY TAJRIBASI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1 (1), 43-47.

34. Axadjon o'g'li, A. A., & Tursunboy o'g'li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA'SIRINI BAHOLASH. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1 (1), 290-293.

